

کیفیت حرفه‌ای منوط به پای‌بندی اعضا به ارزش‌های اخلاقی است

ابوالفضل نیکوکار

عضو شورای عالی جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران

تاکیدی بر ضرورت تقویت ساختار نظارتی و کنترلی جامعه ارزیابی کرد. در این خصوص، براساس قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به عنوان حسابدار رسمی، هیأت تشخیص صلاحیت، نقشی کلیدی ایفا می‌کند و در زمینه‌ی گزینش اعضای واجد شرایط عمومی و حرفه‌ای مسئولیت خطیری برعهده دارد. چرا که اساساً نباید اعضای فاقد شرایط یادشده، وارد جامعه‌ی حسابداران رسمی شوند. ابزار جامعه برای برخورد با این امر استفاده از حربه‌ی اعمال نظارت و کنترل کیفیت است.

نقش و وظایف قانونی هیأت عالی نظارت و لزوم همکاری و تعامل بیشتر فی‌مابین در راستای پیشبرد اهداف نظارتی و کنترلی جامعه انکارناپذیر

عضویت در آیفک و... انجام شده و کماکان در دست انجام است. دومین و مهم‌ترین وظیفه‌ی جامعه، یعنی نظارت حرفه‌ای بر کار حسابداران رسمی، موضوع این جستار است. ارکان اجرایی اعمال نظارت و کنترل بر اعضای جامعه از نظر قانونی، شامل هیأت تشخیص صلاحیت، هیأت عالی نظارت، واحد کنترل کیفیت جامعه و کارگروه‌های کنترل کیفیت مؤسسات و آیین رفتار حرفه‌ای است. متأسفانه، علایق آشکار و نهان برخی دستگاه‌ها به منظور زمینه‌سازی برای انجام کارهای موازی در حوزه‌ی وظایف نظارتی و کنترلی جامعه که به دلایل و توجیهات غیرقابل قبول انجام می‌گردد، مغایر با فلسفه‌ی وجودی و مأموریت جامعه است؛ اما همین امر را می‌توان همچون

فلسفه‌ی وجودی و مأموریت جامعه، بر مبنای قانون تشکیل آن، دو وظیفه‌ی اصلی تنظیم امور و اعتلای حرفه‌ی حسابداری و حسابرسی در کشور و نظارت حرفه‌ای بر کار حسابداران رسمی بوده است. بخش عمده‌ای از وظایف جامعه در حوزه‌ی تنظیم امور و اعتلای حرفه‌ی حسابداری و حسابرسی در کشور، در چارچوب خط‌مشی‌های تعیین شده در ماده ۲ اساسنامه‌ی جامعه، از جمله تأسیس جامعه‌ی حسابداران رسمی، فعالیت کارگروه‌های تخصصی، تدوین دستورالعمل‌های حسابرسی، انتشار فصلنامه‌ی تخصصی، برقراری دوره‌های آموزشی برای رده‌های مختلف حساب‌رسان، برقراری دوره‌های خاص آموزشی برای شرکای مؤسسات و حسابداران رسمی در استخدام آن‌ها،

است. در این میان، واحد کنترل کیفیت و کار گروه کنترل کیفیت، رکن اصلی پیشبرد اهداف راهبردی جامعه در حوزه نظارت و کنترل کیفیت است.

باید از برخی ناهماهنگی‌ها و نارسایی‌ها در برنامه‌ریزی و اجرای کار همکاران موقت واحد کنترل کیفیت انتقاد کرد و بر همین اساس بر لزوم اصلاح آیین‌نامه‌های اجرایی در این خصوص تاکید نمود. با توجه به وظایف نظارتی و کنترلی جامعه و گسترش مؤسسات حسابرسی عضو جامعه که در حال حاضر بالغ بر ۲۳۰ مؤسسه است، ساختار فعلی واحد کنترل کیفیت و همکاران آن، متناسب با افزایش تعداد مؤسسات و شاغلین انفرادی عضو جامعه تجهیز نشده است، از این رو بنا به پیشنهادی که به شورای عالی ارائه کرده‌ام، موضوع توسعه و تقویت ساختار واحد کنترل کیفیت جامعه، از جمله افزایش تعداد کارشناسان تمام‌وقت شاغل در واحد مزبور که در حال حاضر ۲ نفر هستند، در جلسه‌ی اخیر شورای عالی بررسی و تصویب شده است.

نتایج حاصل از کنترل کیفیت وضعیت مؤسسات، طبق آخرین گزارش عملکرد یکساله‌ی منتهی به ۱۳۸۹/۰۶/۳۱ کار گروه کنترل کیفیت (مرحله‌ی هفتم) در مقایسه با مراحل قبلی، حاکی از ارتقای شاخص‌های بهبود کیفیت است. اما کماکان در برخی معیارهای کیفیت وضعیت مؤسسات، از جمله مهم‌ترین آنها شامل نظام‌مندی دستورالعمل و روش‌های حسابرسی و گزارش‌های حسابرسی و همچنین آموزش کارکنان، ضعف‌های با اهمیتی وجود دارد که مؤسسات باید نسبت به انجام اقدامات اصلاحی لازم و رعایت مقررات جامعه در این خصوص، اهتمام کنند.

باید به وجود قوانین و مقررات مدون ناظر بر ارتقای کیفیت خدمات

حرفه‌ای اعضای جامعه و نیز لزوم اجرا و رعایت صحیح و مستمر آن‌ها اذعان کرد. در عین حال گفتنی است واحد کنترل کیفیت جامعه مصمم است که با برنامه‌ریزی مناسب و توسعه و تقویت ساختار خود در خصوص افزایش تعداد کارشناسان ثابت و همکاران موقت و نیز بازنگری در پرسشنامه‌های کنترل کیفیت وضعیت مؤسسات و کنترل کیفیت کار،... علاوه بر برنامه‌ریزی سالانه‌ی کنترل کیفیت وضعیت مؤسسات عضو جامعه به صورت سالانه، کنترل کیفیت کار اعضای جامعه را نیز طی دوره‌ی ۳ ساله‌ی شورای عالی چهارم، به نحو مؤثر انجام دهد.

محورهای مصوبات شورای عالی جامعه در جلسه‌ی اخیر، با هدف ارتقای کیفیت خدمات حسابرسی و اطمینان‌بخشی تصویب شده است که از جمله مهم‌ترین آن‌ها مشتمل بر تهیه‌ی دستورالعمل اجرایی نحوه‌ی استفاده از خدمات حسابرس دیگر (بخش ۶۰۰)، بازنگری در پرسشنامه‌های کنترل وضعیت مؤسسات و کنترل کیفیت کار، الزامی کردن گذراندن دوره‌های آموزشی استانداردها در مورد شرکا و حسابداران رسمی در استخدام آنان، بازنگری در آیین‌نامه‌ی سقف مجاز کار، الزام مؤسسات و اعضای جامعه به اجرای استاندارد حسابرسی شماره یک (کنترل کیفیت در سطح مؤسسات ارائه‌کننده‌ی خدمات حسابرسی و سایر خدمات اطمینان‌بخشی) و تدوین نظام‌نامه‌ی کیفیت و نیز لزوم گذراندن دوره آموزشی استاندارد مزبور برای شرکا و حسابداران رسمی در استخدام آنان و شاغلین انفرادی و... است.

باید بر اهمیت و ضرورت طرح و استقرار سیستم کنترل کیفیت در مؤسسات ارائه‌کننده‌ی خدمات حسابرسی و اطمینان‌بخشی، در چارچوب

الزامات و معیارهای ارائه شده در استاندارد حسابرسی شماره یک، تاکید نهاد. طرح و اجرای سیستم کنترل کیفیت یادشده که اجرای آن از تاریخ اول فروردین ۱۳۸۹ الزامی شده است، منجر به ایجاد یک سیستم مدیریتی و خودکنترلی برای خدمات حسابرسی و سایر خدمات اطمینان بخشی قابل ارائه توسط مؤسسات حسابرسی و شاغلین انفرادی عضو جامعه خواهد شد.

بدیهی است در چنین شرایطی و در صورت مطلوبیت اجرای سیستم مزبور و رعایت مستمر آن در عمل، جامعه حرفه‌ای گامی اساسی در راستای اعتمادسازی و حفظ منافع عمومی و هم‌ترازی با مؤسسات حرفه‌ای بین‌المللی، به جلو برخواهد داشت.

خدمات حرفه‌ای حسابرسی و اطمینان بخشی ویژگی‌هایی دارد که آن را از سایر خدمات موجود در سطح کشور متمایز می‌سازد، از جمله می‌توان از نحوه‌ی انتخاب حسابرسان مستقل، ناتوانی خریدار و یا مصرف‌کننده‌ی خدمات در ارزیابی کیفیت خدمات، نبود مکانیزم‌های مناسب قیمت‌گذاری خدمات، اختیار تعویض حسابرس مستقل توسط خریدار خدمات، عدم امنیت شغلی حسابرسان مستقل، قضاوت‌های حرفه‌ای متفاوت در مراحل مختلف اجرای کار حسابرسی، نبود رهنمودهای لازم برای اجرای استانداردهای حرفه‌ای و بسیاری دیگر نام برد.

باید تاکید کرد که در چنین شرایطی اجرای باکیفیت خدمات یادشده در انطباق با استانداردهای حرفه‌ای، قانونی و مقرراتی، علاوه بر دارا بودن دانش و مهارت‌های حرفه‌ای لازم، مستلزم پایبندی اعضای جامعه به ارزش‌های اخلاقی و آیین رفتار حرفه‌ای و در یک کلام، تقوا و وجدان کاری آنان، است.